

Σημείωμα

ΕΥΡΑΣΙΑΤΙΚΗ - ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ, ΟΠΩΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ;

Το διεθνές οικονομικό και πολιτικό σύστημα έχει καταστεί πολυπολικό κατά τα τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Ανατολική Ευρώπη και εξαιτίας της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου, προκαλώντας τεκτονικές αλλαγές σε όρους γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής, αναδιανέμοντας την οικονομική και πολιτική ισχύ και αυξομειώνοντας την γεωπολιτική και οικονομική «υπεραξία» κάποιων κρατών σε βάρος ή προς όφελος κάποιων άλλων.

Λόγω των εφαρμοζόμενων δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών των κυβερνήσεων τους και του υπερκαταναλωτικού προτύπου που κυριάρχησε στις δυτικές οικονομίες, τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Η.Π.Α., ο Καναδάς και γενικότερα οι δυτικού τύπου ισχυρές οικονομίες παρουσίασαν σημαντική αύξηση του δημόσιου χρέους τους ως ποσοστού του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος τους (Α.Ε.Π.), γεγονός που αύξησε και το δείκτη του κατά κεφαλήν δημοσίου χρέους τους. Η υπερχρέωση του δυτικού και του ανατολικού ημισφαιρίου του πλανήτη έχει δημιουργήσει τεράστια αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές, στις παγκόσμιες συναλλαγές, διευρύνει το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών και πολιτών και οδηγεί σε μια ολοένα και επιταχυνόμενη διαταραχή της σταθερότητας της υψηλίου, με εστίες τοπικών, εμφύλιων, διμερών ή και πολυμερών συγκρούσεων και πολέμων να αναζωπυρώνονται ή να ξεσπούν με απρόβλεπτες συνέπειες για τις μελλοντικές γενιές. Το συνολικό χρέος όλων των κρατών ανέρχεται στο αστρονομικό ποσό των 60 τρισεκατομμυρίων δολαρίων! Η χρηματοπιστωτική αστάθεια και οι διαρκείς διακυμάνσεις των αγορών χρήματος και κεφαλαίου τροφοδοτούν τη διεθνή οικονομική κρίση χρέους και έτσι ο φαύλος κύκλος της μεταδιδόμενης υπερχρέωσης των κοινωνιών συνεχίζει το αφανιστικό έργο του, ιδιαίτερα για τις αδύναμες και αποβιομηχανοποιημένες οικονομίες...

Η υπερσυγκέντρωση οικονομικής και στρατιωτικής ισχύος σε ορισμένες «παραδοσιακά» ισχυρές χώρες, όπως οι Η.Π.Α., η Ρωσία, η Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία κ.ά. και η ανάδυση νέων «παικτών», π.χ. η Κίνα, η Ινδία, η Νότια Κορέα, η Τουρκία, η Ινδονησία κ.ά., που επιδιώκουν και ως ένα μεγάλο βαθμό έχουν επιτύχει αποτελεσματικά την αναδιανομή της διεθνούς οικονομικής και στρατιωτικής ισχύος, διαμορφώνουν ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα οικονομικών συναλλαγών και συμμαχιών, με πολλά αντικρουόμενα συμφέροντα.

Παρά τη δυσκολία του εγχειρήματος ως επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε τις τάσεις – προοπτικές που υφίστανται σε παγκόσμιο επίπεδο, σε όρους «οικονομικών και χρηματοπιστωτικών σχηματισμών - υπερομάδων». Από τη μια πλευρά παρατηρούμε τα «παραδοσιακά», «δυτικού τύπου» καπιταλιστικά κεφάλαια (κυρίως Η.Π.Α., Καναδάς, χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ισραήλ, Αυστραλία κ.ά.) και από την άλλη τα ανερχόμενα, ευρασιατικά, «ανατολικού τύπου» κεφάλαια (Ρωσία, Κίνα, Ινδία, Ιράν, Ιράκ, Τουρκία, Αζερμπαϊτζάν, Ινδονησία κ.ά.). Μια τρίτη σημαντική οικονομική δύναμη συνιστούν τα επονομαζόμενα ισλαμικά ή «πράσινα» κεφάλαια (islamic capitalism), τα οποία αυξάνονται με αλματώδεις ρυθμούς, ειδικά τις τελευταίες δεκαετίες και πλέον έχουν διεισδύσει σε ολόκληρο τον κόσμο, λόγω της χρηματοοικονομικής παγκοσμιοποίησης. Ενδεικτικά αναφέρω ότι στη Μεγάλη Βρετανία η ισλαμική χρηματοοικονομική και τραπεζική (Islamic finance and banking) γνωρίζει μεγάλη άνθηση και οι αγγλικές τράπεζες διαμορφώνουν τραπεζικά προϊόντα που συνάδουν με την ισλαμική τραπεζική νομοθεσία και πρακτική (Σαρία). Οι μουσουλμανικές χώρες δημιουργούν και ενισχύουν το αναδυόμενο ισλαμικό κεφάλαιο (Σαουδική Αραβία, Κατάρ και λοιπά αραβικά κράτη, Ιράν, Τουρκία, Αίγυπτος, Μαλαισία, Ινδονησία, Πακιστάν, Σουδάν, Σομαλία, Νίγηρας κτλ.).

Δεδομένης της δυναμικής ανόδου του ισλαμικού καπιταλισμού και των διασυνδέσεών του με τεράστια οικονομικά συμφέροντα και projects, ένα σενάριο που συζητείται σε παγκόσμια πολιτικά, οικονομικά, ακαδημαϊκά και επιχειρηματικά φόρα είναι η διαμόρφωση μιας Ευρασιατικής – Ισλαμικής Ένωσης, με πολιτικό και οικονομικό περιεχόμενο. Αυτή η ιδέα μπορεί φαινομενικά να ακούγεται υπεραισιόδοξη ή ανεδαφική. Όμως δεν αποτελεί ουτοπία. Στηρίζεται στην πολιτική θεωρία του Ευρασιανισμού και της 4^{ης} Πολιτικής Θεωρίας (μετά από τον μαρξισμό, τον φασισμό και τον φιλελευθερισμό), που έχει ως βασικό εκφραστή της τον Αλεξάντρ Ντούγκιν και το βιβλίο του «Τέταρτη Πολιτική Θεωρία», που εκδόθηκε το 2009. Το ευρασιατικό κίνημα λαμβάνει διαστάσεις μέσω δικτύων που διαθέτει σε αρκετές ασιατικές και όχι μόνο χώρες, όπως η Ελλάδα και η Τουρκία, επιδιώκοντας να

συνενώσει διαφορετικές νοοτροπίες, ιδιοσυγκρασίες και θρησκείες (Ορθοδοξία, Ισλάμ, Βουδισμός, Ινδουισμός κτλ.), κατά του μονοπολικού, καπιταλιστικού ηγεμονισμού και Ατλαντισμού της Δύσης και του δυτικού πολιτισμού γενικότερα, όπως αυτός εκφράζεται από τις Η.Π.Α. την Ευρώπη και τα υπόλοιπα κράτη με δυτική ταυτότητα. Η 4^η Πολιτική Θεωρία επιδιώκει να συνενώσει διαφορετικές πολιτικές, θρησκευτικές (Χριστιανισμός, Ισλαμισμός, Ινδουισμός κ.ά.) και στρατιωτικές δυνάμεις, με στόχο την ανατροπή της παγκοσμιοποίησης, του άκρατου φιλελευθερισμού και του ατομικισμού που τον χαρακτηρίζει. Ο Ευρασιανισμός - αντιδυτικισμός μπορεί να εκφραστεί με τις ανερχόμενες χώρες που ανήκουν στην Ευρασία, κυρίως με τη Ρωσία στο ρόλο της πρωταγωνίστριας χώρας, την Κίνα, την Ινδία, το Ιράν, ενδεχομένως και την Τουρκία, τη Νότια Κορέα, την Ινδονησία, τη Μαλαισία, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν κ.ά.

Χάρτης που παρουσιάζει τον Ευρασιατικό κόσμο κατά την θεωρία του Ευρασιανισμού.

Βέβαια, για να ευοδώσει το Ευρασιατικό «μέτωπο» που ενισχύει καθοριστικά τη μετασοβιετική Ρωσία χρειάζεται να γεφυρωθούν αντιτιθέμενες πολιτικές και πολιτισμικές σχέσεις, οι οποίες αλλάζουν μεν δύσκολα αλλά με επιταχυνόμενο ρυθμό, λόγω των τεράστιων και ταχύτατων μεταβολών που συντελούνται διεθνώς σε όρους κατανομής ισχύος και οικονομικής επιρροής. Πρόκειται για εκκολαπτόμενη τάση χωρίς να έχει, δεδομένου των συνθηκών, μεγάλες πιθανότητες επιτυχίας, εκτός εάν η παγκόσμια κρίση επιφέρει μια συνολική οικονομική αποτελμάτωση που θα κυοφορήσει μια πολεμική εναντίον

των διεθνών φιλελεύθερων ελίτ. Θα καταστεί η Ευρασιατική Ένωση το αντίπαλο δέος της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Υπάρχουν δυνατότητες συνεργασίας και συνεργειών ανάμεσά τους; Θα συγκεραστούν ή θα συγκρουστούν τα μεγάλα συμφέροντά τους; Ουδείς γνωρίζει.

Τέλος, ο περίφημος «δρόμος του μεταξίου» αποτελεί μια προσπάθεια του κινεζικού, πληθυσμιακού και οικονομικού «γίγαντα» να αναβιώσει αυτός ο πολύ προσοδοφόρος «εμπορικός δρόμος», ο οποίος θα προσδώσει ιδιαίτερα αυξημένο κύρος στην Κίνα, που συνιστά τη 2^η μεγαλύτερη οικονομία και τη ναυαρχίδα των χωρών BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Δημοκρατία Νότιας Αφρικής). Αν στο σχεδιασμό αυτό συμμετάσχουν ενεργά – εμπορικά και επιχειρηματικά – επιπλέον ισχυρές χώρες της Ασίας και της Υπερκαυκασίας, κρίνεται εφικτή η συνδιαμόρφωση ενός σημαντικού πόλου που θα μπορεί να κινεί τα νήματα ολόκληρης της επονομαζόμενης Heartland της Ευρασίας. Στο σημείο αυτό η εντατικοποίηση της πολύπλευρης συνεργασίας Κίνας και Ρωσίας θα συνδράμει αποφασιστικά στην υλοποίηση του οικονομικού αυτού σχηματισμού, από τον οποίο θα ζημιωθούν γεωπολιτικά και οικονομικά οι Η.Π.Α., η Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα η Ευρώπη.

Οι εξελίξεις θα νοηματοδοτήσουν την πορεία της διεθνούς οικονομίας και θα κατευθύνουν προς τη μια ή την άλλη τάση, από όσες προαναφέραμε, επηρεάζοντας τελικά θετικά ή αρνητικά σε οικονομικό και γεωπολιτικό επίπεδο τους ποικίλους διεθνείς δρώντες, τους συμμάχους και τους αντιπάλους τους. Ουδείς μπορεί να προβλέψει με βεβαιότητα το μέλλον...

Γιώργος Κωνσταντινίδης, οικονομολόγος, Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου, συγγραφέας του βιβλίου "Συσσώρευση Κεφαλαίου και Παγκοσμιοποίηση στην Τουρκία Διαχρονικά", εκδόσεις Παπαζήση, 2009.